

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref
BSK/inv

Vår ref
25/1649-

Dato
30. april 2025

Svar på representantforslag 186 S (2024-2025) fra stortingsrepresentantene Kathy Lie og Freddy André Øvstegård om barns rettigheter inn i sosialtjenesteloven - et styrket barne- og familieperspektiv i Nav (dokument 8:186 S (2024-2025))

Jeg viser til brev av 24. april 2025 fra arbeids- og sosialkomiteen, der det blir spurt om min vurdering av representantforslag 186 S (2024-2025) fra stortingsrepresentantene Kathy Lie og Freddy André Øvstegård. Forslaget gjelder en systematisk kartlegging av barns behov i Navs saksbehandling og om prinsippet om barns beste bør innlemmes i folketrygdloven og Nav-loven.

Jeg er enig med representantene i at det er viktig at arbeids- og velferdsforvaltningen gjør konkrete vurderinger om barnets beste i alle saker og beslutninger som direkte eller indirekte berører barn.

Representantene ber regjeringen sørge for at barns behov blir systematisk kartlagt i Navs saksbehandling, og at regjeringen gjør en vurdering av om prinsippet om barns beste bør innlemmes i folketrygdloven og lov om arbeids- og velferdsforvaltningen (Nav-loven).

Barnets beste som grunnleggende hensyn er allerede lovfestet i Grunnloven § 104, og barnekonvensjonen artikkel 3 er inkorporert i norsk lov. Etter gjeldende rett skal derfor hensynet til barnets beste vurderes i alle saker hvor barn er berørt. Det betyr at barns behov skal kartlegges når arbeids- og velferdsforvaltningen fatter beslutninger som berører barn.

Som representantene viser til, fant Helsetilsynet i et landsomfattende tilsyn med de sosiale tjenestene i Nav i 2022-2023 at Nav-kontorene i for liten grad kartla barns behov i saksbehandlingen, og at det ikke alltid ble gjennomført konkrete vurderinger av barnets

beste. Det er ikke gjennomført tilsvarende undersøkelser av de andre lovene arbeids- og velferdsforvaltningen forvalter.

Arbeids- og velferdsdirektoratet lanserte våren 2024 en veileder for barnets beste-vurderinger i hele arbeids- og velferdsforvaltningen. Veilederen retter seg mot veiledere i arbeids- og velferdsforvaltningen som gir oppfølging og fatter vedtak, ledere, til dem som utarbeider rundskriv og annet faglig materiale og til dem som utvikler nye systemer for ytelser og tjenester. Implementeringen av veilederen innebærer oppdatering av rundskriv og utarbeidelse av faglige standarder og skal påvirke ledelse, kompetanse og kultur. Veilederen ligger også til grunn for utvikling av nye systemer for ytelser og tjenester i hele arbeids- og velferdsforvaltningen. Direktoratet mener at denne typen tiltak vil ha større reell betydning for kvaliteten på saksbehandlingen, enn en lovbestemmelse som ikke sier noe konkret om hvordan barnets beste skal kartlegges, vurderes og vektas.

Undersøkelser direktoratet har gjort, viser at det er rundskriv, leders kompetanse og gjennom samarbeid med kollegaer at saksbehandlerne tilegner seg kunnskap om regelverket, herunder endringer i regelverket. For å sikre at veilederen implementeres på alle aktuelle områder, kartlegger Arbeids- og velferdsdirektoratet nå systematisk hvilke bestemmelser som omfatter barnets beste vurderinger i alle lover arbeids- og velferdsforvaltningen forvalter. En av Helsetilsynets anbefalinger etter det landsomfattende tilsynet med de sosiale tjenestene var at Nav-kontorene bør bruke barnets beste-veilederen i kartlegging, beslutning og oppfølging av barnefamilier.

Det er viktig for meg at barneperspektivet prioriteres høyt i arbeids- og velferdsforvaltningen, og departementet har derfor fulgt dette opp over tid. I tildelingsbrevet for 2023 fikk Arbeids- og velferdsdirektoratet i oppdrag å *«utrede når veiledere i Nav-kontoret skal snakke direkte med barn som berøres av sosiale tjenester»*, og dette er et pågående arbeid som jeg følger opp. I tildelingsbrevet til Arbeids- og velferdsdirektoratet for 2025 er tidligere oppdrag om ivaretagelse av barneperspektivet videreført og tydeliggjort. Direktoratet fikk i oppdrag å *«fortsette arbeidet med å tydeliggjøre hvordan barnets beste-vurderinger brukes i saksbehandlingen i arbeids- og velferdsforvaltningen og bidra til å sikre at barneperspektivet ivaretas i hele arbeids- og velferdsforvaltningen. Departementet vil ha en nærmere dialog med direktoratet om temaet.»*

Jeg mener at regjeringen allerede er godt i gang med å sikre at barns behov blir systematisk kartlagt i arbeids- og velferdsforvaltningens saksbehandling, og at det derfor på nåværende tidspunkt ikke er behov for øvrige grep.

Når det gjelder spørsmålet om regulering av barnets beste-vurdering i folketrygdloven og Nav-loven, er jeg usikker på om regulering i særlovgivningen nødvendigvis vil endre praksis. Gjentakelser i lovverket av rettigheter som allerede følger av barnekonvensjonen og Grunnloven, er ikke nødvendigvis en egnet måte å styrke barnets beste-vurderinger i arbeids- og velferdsforvaltningen. Rettighetene er allerede grunnlovsfestet. Regulering i lov kan øke bevisstheten for både saksbehandlere og brukere, men reiser også prinsipielle

spørsmål om bruk av lovgivning når formålet ikke er å endre gjeldende rett. Lovfesting av allerede gjeldende rett kan bidra til et mer uklart rettskildebilde og komplisere tolkningen dersom lovens øvrige bestemmelser må tolkes i lys av tre nivåer av rettsregler; Grunnloven, barnekonvensjonen og lovens egne menneskerettighetsbestemmelser.

Det har etter hva jeg forstår ikke vært gjort noen overordnet og prinsipiell vurdering av hvorvidt hensynet til barnets beste systematisk skal lovfestes i all relevant særlovgivning. De senere årene har dette hensynet blitt lovfestet i enkelte særlover, slik som opplæringsloven, utlendingsloven og politiloven. Jeg kjenner imidlertid ikke til at det har vært evaluert i hvilken grad lovfesting i særlovgivningen har ført til at barnets beste-vurderinger gjøres i større grad enn tidligere. Jeg er derfor av den oppfatning at vi bør være varsomme med å regelfeste dette hensynet i enkelte særlover uten at dette først er grundig utredet, selv om det kan øke bevisstheten hos saksbehandlere og brukere.

Min samlede vurdering er at det viktigste vi kan gjøre for å styrke barneperspektivet i arbeids- og velferdsforvaltningen er å gi Arbeids- og velferdsdirektoratet tid til å implementere veilederen om barns beste systematisk i hele arbeids- og velferdsforvaltningen. Departementet vil følge med på arbeidet med implementeringen av veilederen om barns beste.

Med hilsen

Tonje Brenna